SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2188

av Martin Kinnunen m.fl. (SD)

Slöseri och effektivare myndigheter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en systematisk genomlysning av statliga myndigheters uppdrag i syfte att renodla kärnverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om ökad samordning, sammanslagning eller avveckling av myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt kvalitet i myndigheters konsekvensanalyser, bl.a. genom ökad tillgång till nationalekonomisk kompetens, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga företagsstöd bör samordnas, förenklas och koncentreras för att motverka ineffektivitet och säkerställa att stöd i högre grad bidrar till ökad konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utveckla tydligare mål för effektivisering av offentlig sektor och återrapportera resultaten till riksdagen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelbunden prövning av statliga myndigheters uppdrag, organisation och administrativa kostnader i syfte att stärka effektiviteten och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt transparens och oberoende granskning av kommuners och regioners användning av skattemedel och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en stärkt och mer oberoende nationell granskning av kommuners och regioners verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad transparens för företag som ansöker om eller tar emot offentliga stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidga granskningen av nya regelverk till att omfatta deras samlade samhällsekonomiska konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige står inför stora investeringsbehov inom försvar, infrastruktur och välfärd. Samtidigt är skattebetalarnas resurser begränsade. Därför måste offentliga medel användas så effektivt som möjligt.

Under lång tid har den offentliga sektorn vuxit i omfattning. Antalet anställda i statliga myndigheter har ökat kraftigt samtidigt som nya uppdrag, verksamheter och administrativa funktioner successivt tillkommit. Risken är att fokus flyttas från myndigheternas kärnuppdrag till verksamheter som ligger längre från de uppgifter som riksdag och regering avsett att myndigheterna ska utföra.

Vi och regeringen har under föregående mandatperiod genomfört flera reformer för att stärka kontrollen över skattemedlen, bland annat genom inrättandet av Utbetalningsmyndigheten och ett ökat fokus på felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Det är viktiga steg i rätt riktning. Trots detta kvarstår omfattande problem med ineffektiv resursanvändning, växande administration och bristande uppföljning inom delar av offentlig sektor.

Vi har tidigare föreslagit att en särskild effektiviseringsminister bör inrättas för att driva på arbetet mot skatteslöseri och onödig byråkrati. Oavsett hur ansvaret organiseras finns ett tydligt behov av att vässa arbetet med effektivisering, uppföljning och ansvarsutkrävande inom den offentliga sektorn. Samt regelbundet redovisa detta arbete för riksdagen. Regeringen bör vidare genomföra en bred genomlysning av statliga

myndigheters uppdrag. Syftet ska vara att säkerställa att myndigheter fokuserar på de uppgifter som beslutats av riksdag och regering samt att verksamheter som inte tillför tydligt samhällsvärde kan avvecklas eller omprioriteras. Där myndigheter har överlappande uppdrag bör sammanslagningar eller andra organisatoriska förändringar prövas.

Även systemet för företagsstöd behöver ses över. Statliga företagsstöd administreras i dag av ett flertal myndigheter och offentliga aktörer. För företag kan det vara svårt att överblicka vilka stöd som finns, samtidigt som systemet riskerar att skapa överlappningar och onödig administration. Vidare ökar risken att systemen gynnar aktörer vars affärsmodell bygger mer på att maximera bidrag än på att utveckla konkurrenskraftiga verksamheter. Företagsstöd bör därför samordnas och koncentreras samtidigt som fokus riktas mot åtgärder som stärker svenska företags långsiktiga konkurrenskraft.

Stärkt styrning av statliga myndigheter

Statliga myndigheter ska fokusera på sina kärnuppgifter och använda skattebetalarnas pengar varsamt. Under senare år har många myndigheter fått ett växande antal uppgifter samtidigt som administration, kommunikationsverksamhet och interna stödstrukturer byggts ut. Risken är att resurser flyttas från kärnverksamheten till verksamheter som ligger längre från myndighetens grundläggande uppdrag.

Vi anser att styrningen av statliga myndigheter i högre grad bör präglas av tydliga prioriteringar, återhållsamhet och fokus på resultat. Regeringen bör därför regelbundet pröva om myndigheternas uppdrag är ändamålsenliga, om verksamheter överlappar varandra och om administrativa kostnader kan minska. Där så är lämpligt bör myndigheter samordnas, slås samman eller avvecklas.

För att motverka en successiv utvidgning av myndigheternas verksamhet bör regeringen även stärka styrningen av myndigheterna. Myndigheter ska genomföra de uppdrag som beslutats av riksdag och regering och inte på eget initiativ utveckla nya verksamhetsområden som innebär ökade administrativa kostnader eller utvidgade åtaganden utan tydlig förankring i den politiska beslutsprocessen.

Ett återkommande problem är också att konsekvensanalyser av nya föreskrifter och regler varierar i kvalitet. Bristande analyser riskerar att leda till ökade kostnader för företag, hushåll och offentlig sektor som inte står i proportion till nyttan. Regeringen

bör därför säkerställa att myndigheter ges tillgång till tillräcklig nationalekonomisk och samhällsekonomisk kompetens vid framtagandet av nya regelverk.

För att stärka ansvarsutkrävandet bör myndigheter även ha ett tydligt ansvar att dokumentera och rapportera identifierade systemrisker och allvarliga brister inom sina verksamhetsområden. När betydande risker för samhällsviktiga funktioner är kända bör dessa, i den utsträckning sekretess inte hindrar det, redovisas på ett sådant sätt att regeringen, riksdagen och allmänheten i efterhand kan följa hur riskerna har hanterats.

Vässad granskning av kommuner och regioner

En betydande del av den offentliga sektorns resurser hanteras av kommuner och regioner. Medborgarna ska kunna känna förtroende för att skattemedel används ansvarsfullt och i enlighet med de beslut som fattats av folkvalda församlingar. Samtidigt varierar möjligheterna att jämföra kostnader, produktivitet och resultat mellan olika kommuner och regioner. Bristande jämförbarhet försvårar granskning och ansvarsutkrävande. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör se över hur transparensen och den oberoende granskningen av den kommunala och regionala verksamheten kan stärkas.

Bättre insyn i kommuners och regioners verksamhet gör det lättare att upptäcka när likartade verksamheter uppnår olika resultat trots jämförbara resurser. Det stärker möjligheterna för såväl väljare som förtroendevalda att ställa krav på att skattemedel används effektivt.

Som ett led i detta bör arbetet med mer enhetliga och jämförbara redovisningsprinciper fortsätta. Kommuner och regioner bör i högre grad använda standardiserade redovisningsmetoder för att underlätta jämförelser av kostnader, produktivitet och resultat över tid. Gemensamma redovisningsprinciper skulle göra det betydligt lättare att upptäcka slöseri, jämföra resultat och utkräva ansvar.

Regeringen bör även se över möjligheterna att stärka den oberoende revisionen av kommuner och regioner. En nationellt organiserad granskningsfunktion med inspiration från Riksrevisionen skulle kunna stärka möjligheterna att upptäcka slöseri, jämföra resultat och utkräva ansvar när skattemedel används ineffektivt.

Offentlig sektor finns till för medborgarna, inte för sin egen skull. Skattebetalarnas pengar ska användas där de gör störst nytta och verksamheter som inte bidrar till bättre resultat måste kunna omprövas, effektiviseras eller avvecklas. Exempelvis lägger

kommuner och regioner varje år betydande resurser på att upphandla likartade digitala system.

Stärkt transparens och bättre beslutsunderlag

Statliga företagsstöd innebär att skattemedel överförs till privata aktörer. Kraven på insyn bör därför vara höga. Regeringen bör se över hur transparensen kring företag som ansöker om eller tar emot offentliga stöd kan stärkas. Ökad öppenhet kring ägarförhållanden, ekonomi och tidigare mottagna stöd skulle förbättra möjligheterna till granskning, motverka missbruk och stärka förtroendet för hur skattemedel fördelas.

Det offentliga beslutsfattandet behöver samtidigt vila på starkare samhällsekonomiska analyser. Förenklingsrådets arbete har hittills främst fokuserat på företagens regelkostnader, vilket är viktigt men inte alltid fångar de bredare effekterna av nya regler. Regeringen bör därför överväga att bredda rådets uppdrag så att även konsekvenser för produktivitet, investeringar, sysselsättning och offentlig sektor beaktas. Det skulle öka möjligheterna att tidigt upptäcka regler som riskerar att hämma investeringar, öka kostnaderna eller försvåra företagande utan att ge motsvarande nytta.

Martin Kinnunen (SD)

Richard Jomshof (SD) *Johnny Svedin (SD)*

Yasmine Eriksson (SD)